

borkovanský občasník

Ročník 2020/1

Slovo starosty

Zvláštní doba. Jak rychle a nečekaně se všechno změnilo. Kdo by si třeba před rokem dokázal představit uzavřené hranice, vyprodané obchody, zavřené hospody a školy či úplně prázdný Karlův most? Přehnal se přes nás vlna a v překotné záplavě nařízení, zákazů, opatření a karantén si už dnes jen matně vzpomeneme na první podivné dny s rouškou na obličej, kdy jsme se po sobě navzájem nejistě koukali. Jak zvláštně jsem si připadal, když jsem poprvé vstupoval do banky s „maskou“ na obličej jako nějaký lupič. Stísněná atmosféra doby a další nové zážitky nám zůstanou v paměti. Budou různé, podle toho na jakém místě nás zastihly – v nemocnicích, ve školách, v obchodech, v kabině kamiónu.

Chtěl bych napsat, že máme za sebou ojedinělou zkušenost, ale spíše se obávám, že je za námi jen první poločas. Po krátké přestávce spojené s uvolněním přichází „druhá vlna“. Chtěli bychom se vrátit k normálním časům a netušíme, kdy to bude. Snad brzy. Bylo by přínosné se z probíhající krize poučit. Víc než jindy si dnes uvědomujeme jak důležité je například mít v obci obchod. Navíc takový, který obratem nabízí rozvoz potravin. Jak bezvadné je, když se můžete opřít o pomoc mnoha šikovných žen, které během okamžiku rozjedou doslova „manufakturu“ a nabídnou obci zdarma roušky, které si kdokoliv může vzít. Nevěřicně zjistíte, že ve vedlejší obci ještě stále funguje šikovný chlapík, který bez potíží opraví polámaný šicí stroj. Pochopíte, jak zásadní je mít dobré vztahy se sousedem, který vám z města přiveze třeba nákup nebo léky. Zkrátka jak důležité je spoléhat se především sám na sebe, na rodinu, na nejbližší přátele.

I pro místní samosprávy byla doba nouzového stavu naprosto nová. Striktní zákazy a nařízení ze strany státních orgánů na straně jedné, byly nelogicky

doprovázeny širokou autonomií v jiných oblastech. Zatímco vláda uzavřela školy o provozu školek měl rozhodnout sám zřizovatel. Zákaz obchodování s ochrannými prostředky (každý výrobce je musel nabídnout přednostně státu) byl v příkrém rozporu s povinností nosit je a vybavovat jimi zaměstnance.

V této nelehké době jsme se však našťastí mohli spolehnout na pomoc mnohých občanů. Rouškami nás zásobovala paní Roznosová, Nádeníčková, Nevídalová a Cupáková. S přípravou a distribucí dezinfekce pomohla paní Rousová a Sehnalíková. Ochrannými pomůckami nás zásoboval a nadále zásobuje i bývalý borkovanský občan pan Diváček. Ochranné štíty na své 3D tiskárně tiskl pan Vrána. Chtěl bych všem zmíněným moc poděkovat, stejně jako mnoha dalším dobrovolníkům, kteří se zapojili do šití roušek pro nemocnice, domovy důchodců nebo pro sousedy. Vlna nezištné pomoci všem potřebným byla a je jistě tím nejlepším, co nás v této nelehké době potkalo. Ještě jednou všem děkuji.

Po dlouhém čase plném omezení a zákazů se všichni chtějí znovu setkávat, bavit se, prostě normálně žít. Po uvolnění protivirových opatření jsem často dostával otázky, zdali proběhnou tradiční hody. Odpovídal jsem, že nevím. Bylo skutečně těžké odhadnout, jak se situace vyvine. Stárci se na hody připravovali a všichni jsme společně doufali, že se uskuteční. Byli jsme připraveni na nutná omezení (například bych si nedovedl představit společné připíjení vínem z „jučaček“). S přihlédnutím na odvolávání podobných akcí v okolních obcích i celkové situaci s nakažou, se stárci shodli na tom, že bude lépe letošní hody oželeť. Já za jejich rozhodnutím stojím a jsem přesvědčen, že to bylo rozhodnutí odpovědné a správné.

Přeji všem krásný zbytek prázdnin, hodně zdraví a aby se všechno co nejdříve vrátilo do normálu.

Radek Valenta

Problematika čištění odpadních vod

Na sklonku loňského roku se obecní zastupitelstvo rozhodlo vyhlásit dotační titul pro občany naší obce na pořízení domovních čistíren odpadních vod (dále jen DČOV). Přesná pravidla programu naleznete zde (<http://www.borkovany.cz/uredni-deska?id=1648>), nebo se můžete informovat přímo na obecním úřadě. Dopředu nelze vyloučit, že pravidla budou během času mírně upravena tak, aby více odpovídala praxi a případným změnám legislativy.

O finanční podporu mohou žádat i domácnosti, které si DČOV pořídili již dříve – nebudou nijak znevýhodněny oproti novým žadatelům. Obec bude tento způsob čištění odpadních vod podporovat dlouhodobě, nikdo se tedy nemusí bát, že přijde o nárok na příspěvek, pokud nestihne akci realizovat v letošním roce.

Pomocí dotací až 30.000 Kč na jednu domácnost, chce zastupitelstvo obce podpořit čištění odpadních vod v naší obci. DČOV existuje celá řada, nespočet

výrobci nabízí dodávku ověřených technologií, mnozí pak i vypracování projektu, případně vyřízení potřebné administrativy.

Dotace od obce lze v některých případech spojit i s jinými dotačními tituly (modrá úsporám), z nichž je možné financovat retenční nádrž na záchyt dešťové vody a vody přečištěné z DČOV.

Každý, kdo uvažuje o pořízení DČOV, by měl nejdříve začít u projektanta (jak jsem již napsal výše, někteří výrobci nabízejí kompletní dodávku včetně projektu). Následuje projednání na odboru životního prostředí v Hustopečích. DČOV se povoluje ohlášením stavby nebo tzv. vodoprávním řízením, což je totéž jako známější stavební povolení. Následuje samotná realizace akce a zkušební provoz zakončený kolaudačním souhlasem.

Samotné provozování DČOV není nijak složité – zařízení obvykle pracuje automaticky. Náklady na provoz nepřesahují 100 Kč/měsíc. Je třeba mírně upravit svoje zvyklosti v údržbě domácnosti (zbytečně neuzívat agresivní dezinfekční prostředky) tak, aby nedocházelo k omezování bakterií působících v DČOV. Legislativa nařizuje u některých typů DČOV provádět 2 x ročně kontrolní rozbor přečištěné vody, u jiných typů zařízení se odběry provádět nemusí. Z tohoto důvodu by měl každý věnovat velkou pozornost výběru vhodného typu a jednoznačně upřednostnit nákup certifikované DČOV (musí mít označení CE). Všechny DČOV musí 1 x za dva roky projít revizí, kterou provádí oprávněná osoba (většinou nabízí přímo výrobce, obvyklá cena je cca 300 – 500 Kč). O dotaci od obce je možné žádat až po kolaudaci stavby.

Radek Valenta

Oprava kříže a pomníku padlých

Již v roce 2015 jsem v článku občasníku seznámil veřejnost se záměrem obce restaurovat pomník padlých na našem hřbitově. Jistě jste zaznamenali, že během loňských prázdnin kolem pomníku vyrostlo lešení a probíhaly na něm restaurátorské práce. Velice jsem se snažil, aby byl pomník opraven již v roce 2018 – tedy ke stému výročí ukončení Velké války. Bohužel na opravy se nám podařilo získat prostředky až o rok později. Naším záměrem bylo, aby byl pomník opraven do 2. listopadu – tedy dne Památky zesnulých. Termín se podařilo dodržet. Ohrozit jej mohlo jen nepříznivé počasí. Před deštěm pomník a pracovníky krylo improvizované zastřešení, ale velká část prací byla závislá na teplotě, kterou samozřejmě ovlivnit nelze.

Pomník tedy byl opraven ke stému výročí svého vztyčení. Kříž byl vysvěcen 2. 11. 1919 u příležitosti dne Památky zesnulých. Ve farní kronice nalezneme následující text: „V tomto roce postaven byl na hřbitově pomník našim padlým a vojínům z hořického pískovce nákladem 8.976 K 90 hal. zhotovený akademickým sochařem Vincencem Vosmíkem z Prahy a 2. listopadu slavnostně posvěcen za účasti nesmírného množství lidu domácího i přespolního.“ K dispozici máme také odpověď na žádost borkovanského faráře Ignáta Hrubého (sloužil v Borkovanach v letech 1902 – 1939), ze dne 26. 10. 1919. V dokumentu biskupská konzistoř v Brně uděluje faráři Ignátu Hrubému svolení k posvěcení hřbitovního kříže. Dopis je datován 6. listopadu 1919. V obecním archivu, kronice ani v materiálech Okresního státního archivu v Mikulově nelze o našem pomníku dohledat jakoukoliv zmínku. To je skutečně velmi neobvyklé hned z několika důvodů. Prvním je fakt, že máme k dispozici zápisy z jednání zastupitelstva, kde jsou velice podrobně zapsány veškeré, i ty nejdrobnější finanční transakce obce. Běžně se řeší pacht nicotného pozemku v ceně několika haléřů, drobná podpora vdov a sirotků, nákup otopu do školy, ovšem o koupi památníku za téměř devět tisíc nikde ani zmínka. Ještě více neobvyklá je tato záležitost, když si uvědomíme, že se nejedná

o „běžný“ památník padlých, které v tomto období vyrůstaly jako houby po dešti po celé naší vlasti. Již na první pohled je patrné, že borkovanský pomník se svým zpracováním, monumentalitou a kvalitou sochařské práce „běžným“ pomníkům vymyká.

Autorem borkovanského kříže je významný sochař Čeněk Vincenc Vosmík (1860 – 1944). Humpolecký rodák Vosmík se narodil do chudých poměrů rodiny kotlářského mistra Josefa Vosmíka. Rodina měla třináct dětí. Vincenc se vyučil kotlářem, ale údajně již za školní docházky se u něj projevovalo značné výtvarné nadání. V mladém věku se opakovaně pokoušel o studia na uměleckých školách ve Vídni, Brně i Praze. Těžké životní podmínky mu však neustále kladly do cesty překážky, jež mu studia znemožnily. Jeho osud se zásadně mění ve věku dvacet dva let, kdy je přijat do ateliéru českého rodáka působícího ve Vídni, sochaře Antonína P. Wagnera. Ve Wagnerově ateliéru setrval čtyři roky a postupně se spíše než žákem stal Wagnerovým spolupracovníkem. Získal finanční zázemí, což mu umožnilo nastoupit na studia na vídeňské Akademii. V roce 1887 studia definitivně opouští a věnuje se vlastní tvorbě. Dále spolupracuje s Wagnerem, ale také Myslbekem a zejména s význačným architektem Josefem Fantou. Zakládá vlastní ateliér, dosahuje úspěchů a ocenění doma i v zahraničí. Postupně se stává etablovaným autorem zejména monumentálních skulptur s náboženskou tematikou. Je autorem mnoha význačných sochařských děl. S jeho prací se můžeme setkat na těch nejvýznamnějších místech, např. na Karlově mostě, na Pražském hradě, v katedrále svatého Víta. Jeho dílo zdobí fasády mnoha pražských budov. Nejblíže k Borkovanům se s Vosmíkovou prací potkáme na Svatém Hostýně, ve Slavkově u Brna a zejména na Mohyle míru.

Naš pomník patří k vrcholným Vosmíkovým dílům. Jedná se o druhé zpracování ukřižovaného Krista, které Vosmík nejprve provedl na vyšehradském hřbitově pro hrob básníka Boleslava Jablonského. Kristus je zobrazen v klidu a jednoduchosti. Nevidíme zde utrpení,

ale spíše krásu a souměrnost. Borkovanský kříž stojí na zeměkouli s vyrytými jmény padlých borkovanských občanů. Třetí instalací tohoto konceptu měl být rovněž památník padlých pro město Trnava, k jehož realizaci však nedošlo.

Společně s pomníkem padlých byl obnoven i kříž nacházející se u asfaltové cesty k lesu. Z původní památky se podařilo odhalit základy a podstatné fragmenty samotného tělesa kříže. Na podzim proběhly výkopové práce nového základu a následná betonáž,

terénní úprava okolí a výsadba doprovodné zeleně. Samotný kříž byl vztyčen na jaře letošního roku.

Na opravu křížů se nám podařilo získat finanční prostředky ze zdrojů Ministerstva pro místní rozvoj. V rámci programu 11782 – Podpora rozvoje regionů 2019+ jsme obdrželi dotaci ve výši 319.201,- Kč.

Radek Valenta

Prameny: Olga Macáková, Čeněk Vosmík (1860 - 1944), Magisterská diplomová práce, Olomouc 2012.

Rekonstrukce vodovodu

Na podzim loňského roku probíhala v centru obce kompletní výměna vodovodního řadu. Stavbu prováděl přímo náš správce a provozovatel vodovodu, společnost VaS Brno. Jednalo se o velice náročnou akci, neboť ta byla prováděna v samotném srdci obce, kde se sbíhají všechny větve inženýrských sítí. K původnímu vodovodu byla k dispozici jen velmi nekvalitní a nepřesná dokumentace. Oproti plánům byl vodovod uložen podstatně hlouběji, většina domovních přípojek byla na jiném místě a spíše než podle zaměření je bylo nutné hledat pomocí kopaných sond. Stavba proběhla bez přerušení dodávky vody do kterékoliv části obce s pochopitelnou výjimkou, která platila krátkodobě vždy jen pro několik domů, které byly aktuálně přepojovány na nový vodovod, případně dočasný suchovod, který musel být vybudován.

Rekonstrukce řešila odstranění havarijního stavu potrubí, vyměněn byl nejstarší úsek vodovodu v obci, který pochází z roku 1953 (části jsou i starší) a byl proveden z nekvalitní polské litiny. Při výkopech bylo zjištěno, že pod stávajícím vedením leží další nepoužívaný vodovod nezjištěného stáří. V předmětném úseku docházelo k častým poruchám, kvůli kterým bývaly přerušeny dodávky vody pro

značnou část obce. Na výměnu rozvodů v centru jsou samozřejmě závislé navazující akce rekonstrukce vodovodů na „Tomášov“ a v ulici vedoucí k „větráku“. Kolem hlavní silnice byl starý vodovod vyměněn za nový metodou tzv. burstliningu, při níž je nové potrubí stejného nebo většího průměru vtažováno pomocí speciální trhačské hlavice do stávajícího potrubí, které je tímto samozřejmě zcela destruováno. Úsek od návsi k poště a dále po ulici zpět na hlavní silnici byl proveden klasickou výkopovou metodou. Od jara měla probíhat druhá etapa, kdy měl být vyměněn vodovod v uličce vedoucí k domu č.p. 95 s následným napojením na hlavní silnici až ke křižovatce u hřbitova. Akce v původním termínu bohužel nemohla být zahájena, neboť dle nařízení hejtmana byly vodárenské podniky zařazeny mezi klíčové prvky infrastruktury a po celou dobu nouzového stavu pracovaly ve zvláštním režimu. Byly zastaveny všechny investiční akce a pracovníci společnosti rozděleni do směn, které se navzájem nepotkávaly, prováděli výhradně jen odstraňování poruch. Nyní je toto nařízení již zrušeno, takže doufáme, že druhá etapa bude během podzimu zahájena. Ač se to nezdá, celkově bude v obou etapách nahrazeno téměř 600 m vodovodu. Akce bude stát cca 2 mil. Kč a bude hrazena z prostředků obce.

Radek Valenta

Rekonstrukce ulice pod hřbitovem

V prvních prázdninových dnech loňského roku započala poměrně rozsáhlá stavba technické infrastruktury v okolí hřbitova. Byl vyměněn stávající vodovodní řad, na který navazují nové větve do „Žlíbek“ a propoje ke stávajícím rozvodům na „Bařině“. Nově se tak na vodovod mohly napojit novostavby ve „Žlíbkách“. Páteřní rozvody se propojí, což je dobré především pro kvalitu vody (nestojí ve slepém rameni, ale stále cirkuluje). Okruhování také umožňuje omezit výpadek dodávky pitné vody při případné havárii – uzavře se pouze dotčený okruh, nikoliv rozsáhlá oblast. Samozřejmostí jsou také nové požární hydranty, provedené podle platných norem.

Současně proběhla výstavba nové dešťové a splaškové kanalizace. Dešťová kanalizace v této lokalitě pocházela z konce sedmdesátých let, což

není na poměry naší obce „stará“ kanalizace, ale přesto kamerové prohlídky odhalily úplné zborcení betonových trub nejméně na třech místech. Dešťové kanály bylo tedy potřeba vyměnit, aby za nějaký čas nedošlo ke zničení nové vozovky.

Poslední součástí stavby byla nová obousměrná živičná komunikace v délce 179 m a šířce 4,5 m, na kterou navazuje úsek s povrchem ze žulových kostek v délce 55 m. V rámci stavby byl proveden překop krajské komunikace III/0513 v místě křížení „u kovárný“. Z uvedeného důvodu byla v době od 9. 9. 2019 do 16. 9. 2019 provedena úplná uzavírka krajské komunikace III/0513 v místě křižovatky této vozovky s místními komunikacemi u domu č.p. 287. Překop vozovky a protažení všech inženýrských sítí za krajskou komunikaci nám umožní následnou rekonstrukci nevyhovujícího vodovodního řadu na „Tomášově“ a také v ulici vedoucí k „větráku“.

Na rekonstrukci vozovky se nám podařilo získat dotaci z prostředků Ministerstva pro místní rozvoj. V rámci programu „Podpora rozvoje regionů 2019+“ jsme obdrželi podporu ve výši 3 335 510,- Kč.

Náklady na celou akci činili 10 201 252,- Kč, včetně DPH. Zhotovitelem byla společnost STRABAG a.s. Akce byla v termínu dokončena a nyní již nová vozovka slouží svému účelu.

Vždy když obec provádí nějakou silniční stavbu, jsem „bombardován“ dotazy na termín rekonstrukce dalších komunikací. Stav místních silnic je mě samozřejmě dobře znám a zatím se nám daří každé dva roky celkově zrekonstruovat jednu z nich. Jak reálné je v tomto tempu pokračovat i nadále, se dá jen těžko odhadnout. Jak velký bude skutečný propad obecních příjmů, ukáží až nadcházející měsíce. Dotační program MMR určený na opravu místních komunikací pro letošní rok nebyl vůbec vyhlášen. I přes fakt, že si většina dotčených občanů

myslí, že právě u nich je vozovka nejhorší, postupujeme dle plánu a opravujeme přednostně ty nejpotřebnější silnice. Každý si musí uvědomit, že problém se stavem komunikací nelze zúžit jen na havarijní stav vozovky – tedy nejvrchnější vrstvy komunikace, ale je mnohem komplexnější. Při rekonstrukci komunikace je obvykle nutné řešit i další sítě. Dešťovou i splaškovou kanalizaci, vodovod a až nakonec samotnou vozovku. Vycházíme z našich reálných finančních možností, ale jsme omezováni i kapacitou projektantů a zásadním způsobem také délkou a složitostí stavebních řízení. Jen pro představu srovnajte délku a cenu nové komunikace pod hřbitovem se souběžnou silnicí pod ní, pak jednoduchým porovnáním dojdeme k závěru, že tato komunikace bude stát přibližně 15 miliónů - to je celý roční rozpočet naší obce.

Radek Valenta

Kultura v obci

Milí spoluobčané, dovolte mi malé ohlédnutí za uplynulými kulturními akcemi.

Na den 17. 6. 2019 bylo zajištěno obcí Borkovany pro 65 zájemců z řad občanů divadelní představení v Městském divadle Brno Charleyova teta. Jednalo se o divadelní komedii anglického autora Brandona Thomase. V hlavních rolích zazářili Petr Štěpán, Igor Ondříček, Zdeněk Junák, Markéta Sedláčková aj., kteří vložili do svých rolí nezapomenutelnou situační komiku i anglický humor.

Ve dnech 28. 6. 2019 až 7. 7. 2019 byl pro zájemce uspořádán zájezd do severní Itálie, letoviska Bibione, spojený s návštěvou Benátek. Zájezdu do Itálie se zúčastnilo 35 občanů. Pro velkou spokojenost jsme měli tento zájezd zarezervovaný i letos, a to v termínu od 3. 7. do 12. 7. 2020, avšak v souvislosti s výskytem koronaviru (SARS CoV-2) jsme bohužel nejeli.

Dne 25. 9. 2019 bylo zajištěno a zrealizováno pro 65 občanů divadelní představení Splašené nůžky v Městském divadle Brno. Jednalo se o detektivní komedii o několika koncích, která umožnila divákům zasahovat do děje a rozhodnout o dalším průběhu detektivního příběhu. V hlavních rolích vynikali Michal Isteník, Igor Odříček, Vojtěch Blahuta, Markéta Sedláčková aj. Autobus do Brna byl pro

zájemce jako vždy zdarma, na náklady obce.

Na den 14. 12. 2019 bylo pro rodiče s dětmi zajištěno a uskutečněno v Městském divadle v Brně muzikálové představení Sněhurka a sedm trpaslíků. Jednalo se o pohádku bratří Grimmů, inspirovanou animovanou verzí Walta Disneyho. V hlavních rolích zazářil v roli Macechy Milan Němec, dále Aleš Slanina, Alan Novotný, Radka Coufalová aj. Pohádkové představení se líbilo, pobavilo děti i jejich rodiče či jiný doprovod z řad příbuzných a známých.

Dne 16. 2. 2020 jsme zhlédli muzikálové představení Mamma Mia!, které oproti muzikálu Mamma Mia! uskutečněného v Praze bylo nastudováno jinou, modernější technikou. Šlo o romantický příběh na malebném řeckém ostrůvku s komediální zápletkou, plný nesmrtelných hitů švédské skupiny ABBA. V hlavních rolích excelovali Robert Jícha, Martin Havelka, Tomáš Sagher, Markéta Sedláčková aj.

Na den 6. 6. 2020 jsme měli zakoupeny vstupenky do Prahy do Divadla Broadway na muzikál Kat Mydlář. Vstupenky jsme z důvodu uzavření divadel v souvislosti s výskytem koronaviru vrátili zpět a obdrželi nové vstupenky na toto divadelní představení s posunutím termínu na sobotu dne 5. 12. 2020 ve 14.00 hod. Doufáme, že celková situace nám návštěvu představení dovolí a spojíme ji s návštěvou tradičních akcí předvánoční Prahy.

Dagmar Strejčková